

PATVIRTINTA
Kauno menų darželio „Etiudas“
direktorės
2022 m. rugsėjo 13 d.
įsakymu Nr. V-48

KAUNO MENŲ DARŽELIO „ETIUDAS“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo menų darželyje „Etiudas“ (toliau – menų darželis) tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. v-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu.
2. Aprašo paskirtis – padėti darželio bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi. Patyčių prevencijos priemonėmis siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymas apima darželio veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus įstaigos mikroklimato kūrimą, tėvų (globėjų) įtraukimą.
3. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos veiksmus individualiu, grupės, įstaigos, šeimos lygmeniu darželyje. Darželis, vykdydamas veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su ugdytinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ir organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.
4. Su darželio nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka pasirašytinai supažindinami visi darželio bendruomenės nariai.
5. Tvarkos aprašo tikslas - sukurti vaiko asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką darželyje, kurioje vaikai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs.
6. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:
  - 7.1. į patyčias reaguojama, nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;
  - 7.2. kiekvienas darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;
  - 7.3. veiksmų imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;
8. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:
  - 8.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos);
  - 8.2. **Žodinės patyčios** – pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;
  - 8.3. **Fizinės patyčios** – mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;
  - 8.4. **Socialinės patyčios** – socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;
  - 8.5. **Elektroninės patyčios** – skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;
  - 8.6. **Patyčias patiriantis vaikas** – ugdytinis, iš kurio yra tyčiojamas;

- 8.7. **Besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;
- 8.8. **Patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojamas;
- 8.9. **Patyčių stebėtojas** – vaikas ar suaugęs, matantis ar žinantis apie patyčias;
- 8.10. **Patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;
- 8.11. **Patyčių intervencija** – darželio vadovo, pavaduotojo, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų darželio darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus);
- 8.12. **Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos darželyje stebėjimas, renkantis, analizuojantis faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.
- 8.13. **Smurtas** – tai fizinės ar emocinės kančios, sužalojimas, panaudojant jėgą, turint tikslą ką nors fiziškai ar psichologiškai paveikti; smurtas – tai prievartinis asmens laisvės suvaržymas, stipriai įtakojantis normalią egzistenciją, smurto atveju yra tam tikras pavojus gyvybei – nuo nežymaus iki labai akivaizdaus:
- 8.13.1. **fizinis smurtas** - prievarta prieš asmenį: stumdymas, mušimas, sužeidimas, nužudymas;
- 8.13.2. **psichologinis, emocinis smurtas** - tai dažniausiai su fizine prievarta susiję įžeidžiantys žodžiai, pastabos, grasinimai, draudimai, gąsdinimai, kuriais yra siekiama asmenį įskaudinti, įbauginti, priversti suvokti priklausomybę nuo skriaudėjo;
- 8.13.3. **psichinis smurtas - grasinimai**: grasinimas sumušti, sužaloti, nužudyti, tai atitinkamos situacijos sudarymas ar gestai, kuomet ketinimai aiškūs be žodžių;

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA DARŽELYJE

9. Smurto ir patyčių prevencija yra svarbi darželio įstaigos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių auklėtojos, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, o jos vykdyje dalyvauja visi darželio bendruomenės nariai.
10. **Darželio direktorė yra atsakinga** už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą. Tvirtina kasmetinio darželio patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą darželio bendruomenei ir vykdymą.
11. **Direktorės pavaduotoja ugdymui** atsakinga už socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą:
- 11.1. prižiūri nuoseklų ir reguliarių vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą: savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;
- 11.2. užtikrina darželio pedagoginių darbuotojų profesinę kompetenciją: pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas
12. **Vaiko gerovės komisija** koordinuoja smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą. Komisija kasmet:
- 12.1. vykdo apklausas, stebėjimus, pokalbius apie ugdymo (si) aplinkos saugumą, darželio bendruomenės narių santykius ir identifikuoja aktualias problemas. Remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;
- 12.2. inicijuoja darželio bendruomenės narių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;
- 12.3. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

12.4. teikia siūlymus darželio direktorei dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

12.5. registruoja užpildytą *Pranešimo apie patyčias formą* (priedas Nr.1) Patyčių registracijos žurnale.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA DARŽELYJE

13. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas darželio administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

13.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ir patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

13.2. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus) ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

13.3. informuoja grupės auklėtoją ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias;

13.4. tiesiogiai informuojant Vaiko gerovės komisiją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (1 priedas).

14. Grupės auklėtoja, gavusi informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

14.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

14.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi, elgesio taisykles;

14.3. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

14.4. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

14.5. užpildo pranešimo apie smurto ir patyčias formą (1 priedas), ją perduoda Vaiko gerovės komisijai.

15. Direktorė, gavusi informaciją apie patyčias imasi spręsti patyčių ar smurto situaciją, bendrauja su patyčių dalyviais, jų tėvais;

16. Esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį;

17. Direktorė, gavusi pranešimą, kad darželio darbuotojas patiria smurtą ar patyčias ar pats smurtauja ar tyčiojasi:

17.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

17.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais,

17.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

17.4. nustato tinkamas prevencijos ir intervencijos priemones siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksmų įtaką;

18. Pavaduotoja ugdymui gavusi informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

18.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis, vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną.

18.2. užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 1) ją perduoda VGG komisijai;

18.3. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

19. Vaiko gerovės komisija nagrinėja užpildytą pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 1):

19.1. nesibaigus patyčių situacijai, imasi spręsti patyčių atvejį;

19.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

19.3. įvertinusi turimą informaciją numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, grupe, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus) esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

19.4. informuoja darželio direktorę apie esamą situaciją;

19.5. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

19.6. rūpinasi švietimo ar kitomis reikalingomis pagalbos (pvz., policijos, medicininės pagalbos) priemonėmis;

20. Darželio bendruomenės narys, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turi informuoti darželio direktorę, kuris imasi darželio tvarkos apraše numatytų veiksmų.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

Įtariant patyčias, vienas svarbių elementų yra tokio elgesio pasikartojimas. Žymėti pastebėtus faktus, kitų perduotą informaciją apie patyčias svarbu dėl šio reiškinio atskleidimo kitiems asmenims – vaikų tėvams, pedagogams ar esant poreikiui kitiems specialistams. Taip pat dėl patyčių masto mažėjimo įvertinimo.

PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

Pranešimo data

Ugdymo įstaigos pavadinimas: Menų darželio „Etiudas

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota (pabraukti):	
Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, uжимas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
Kiti pastebėjimai:	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas (įrašykite)	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, patyrusio patyčias vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Vaiko/-ų, kuris tyčiojosi vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Vaiko/-ų, stebėjusio patyčias vardas, pavardė, amžius, grupė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Darželio pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su: (pildo pedagogai arba pagalbos mokiniui specialistai)

Vaiku, patyrusiu patyčias:	
Vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais darželio darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	